

I. Slovo - základní Obsahová jednotka

Úvod	3
I. Slovo - základní jazyková jednotka	7
II. Systém a třídění slovní zásoby	11
III. Slovní zásoba z územního hlediska, poloútvary spisovného jazyka	13
IV. Slovní zásoba ze stylistického hlediska	15
V. Neologismy a slova knižní	17
VI. Termíny	18
VII. Univerbizace a multiverbizace	19
VIII. Synonyma	19
IX. Antonyma	23
X. Homonymie a polysémie	23
XI. Eufemistické vyjádření a expresivita	24
XII. Obrazné vyjádření	26
XIII. Příbuzná slova	29
XIV. Tvoření slov odvozováním	29
XV. Přípony	30
XVI. Předpony	31
XVII. Podstatná jména	33
XVIII. Přídavná jména	38
XIX. Slovesa	41
XX. Příslovce	43
XXI. Tvoření slov skládáním	44
XXII. Práce se slovníky	45
Literatura	46

Vzpomínky

Starý chlopek usedl na zpraži a vzpomínal na své mládí. Za vesnicí foulel les, borovice vozily smolou. Z pokraje jese se ozýval výskot dřív pasoucích krávy. V nevelké výši nad lesem letěl anouplán.

Hrušky před domkem sázeli, když mu bylo třvanáct let. Tak je to dávno! A jeho otec chodil ještě na robotu. J jeho stráž bratr. Čelid ves robovala. A on, všichni vesničané dřel na lesním pásmí.

Tyhlitý lesy kolem dokola vysazovali jeho předkové, káceli a znovu vysazovali, pracovali od soumraku do soumraku na panských polích, na cestách, vypravovali porouchané zdi zátku, lovili pro plný ryby v rybnících, páli jejich stáda ovce. Pokolení za pokolením se dřel, aby se mohla udržet při životě černým chlebem, zelenou polívkou a kvěsem. Kam sahá lidská historie, není tu místa, kde by se nebojoválo. Táhla tu vojška Zikmundova, a Lužna bojovali říšští. Vlastím rozbořili Švédové, Benesov spálili vojška císařská.

(Podle E. Nováka)

7. Rozlište pojmenování motivovaná a nemotivovaná; určete druh motivace:

Elektrický proud, zlý, vidět, vysoké napětí, židle, jít, broust si zuby, les, učitel, dům, stárnout, voda, kostka, prasek, kruh, kokat, les, voda, blátoch, hrůček, povísta, jed, nepravda, obličej, krajíc, mečik (mařina), pivo, krajka, bublina, vodovod, tonový, mastný, zemkouče, pstruh, malba, sykot, strana, minerální voľa, vrbovka.

8. Určete motivovanost / nemotivovanost výrazů a sestavte slovo tvořné řady, svazky a železí:

Listina, železniční voď, švec, svoboda, ruka, výstavba, plánička, strom, malíčky, rozbitý, duň, zmač, hezal, noha, čerpsulo, jít, pravda, zajíc.